FRI-ONLINE-NS-01

EDUCATION AS A STATE-RUN SYSTEM

Assoc. Prof. Milen Ivanov, DSc
Department of Criminal Law and Security,
University of Ruse
Tel.: 082/888 736
E-mail: mivanov@uni-ruse.bg

Abstract: *The report examines the place, role and meaning of the state's education system as a key element of its security. The role and place of different types of education for the sustainable development of the state and the tools at its disposal to manage the process of formation of future citizens and professionals are analyzed, giving recommendations for optimizing this process, as key to maintaining positive prospects for the development of society.*

Keywords: *state, system, government, security, education*

Образованието е неотменима и важна сфера на човешката дейност. То, като значим фактор на социалния и икономическия прогрес, стои в на основно място в полезрението на политиките на държавите.

От качеството на образованието зависи качеството на трудовите ресурс, а, следователно, и състоянието на икономиката на обществата. Образователната система формира гражданина, като по този начин тя въздейства пряко и на политическата сфера на обществения живот.

Във всяка държава характерът на системата за образование се определя от социалния, икономическия и политическия ред, а така също и от културните, религиозните, историческите и националните особености на страните.

Целите на държавната политика в тази сфера са създаването на условия за реализирането от страна на гражданите на техните права на образование, които по своята структура и качество съответстват на потребностите на развитието на икономиката и гражданското общество.

Задачата на държавата не е само да се грижи за получаване на някакво образование, а да реши чрез образованието проблема за изхода от най-острата цивилизационна криза чрез получаване на качествено, съответстващо на епохата и нейните хуманни цели образование, което да определя бъдещето ѝ развитие.

Ние различаваме много видове държавни политики: икономическа политика, културна политика, научно-техническа политика, международна политика и т.н. Образователната политика на държавата в най-общ план представлява многообразна държавна дейност, която има за цел да гарантира функционирането и развитието на националната система за образование. В образователната политика, можем да определим няколко аспекта, които характеризират различни нейни елементи, връзките между тях, формите и характера на нейното осъществяване. Тези аспекти са: политически, идеологически, социални, социално-психологически, правови, морални, религиозни, организационно-управленски, материално-технически, финансови, икономически, които в своята съвкупност съставляват образователната политика.

Основните принципи на държавната политика в областта на образованието трябва да са следните:

- хуманистичен характер на образованието, като се дава приоритет на общочовешките ценности, живота и здравето на човека и свободното развитие на личността;
- защита на особеностите на националната култура и народните културни традиции, в контекста на световното културно и образователно пространство;
- достъпност на образованието, адаптивност на системата на образованието към нивата и особеностите на развитието и подготовката на обучаващите се;

- светски характер на образованието в държавните образователни институции, свобода в образованието;

- демократичен, държавен и обществен характер на управлението на образованието, автономност (самостоятелност) на образователните институции;

- независимост на държавната система за образование от политическите партии, други обществени и религиозни организации;

- интеграция с науката и производството, свързаност с образователните системи на други страни;

- гъвкавост на образователната система, единство и приемственост, непрекъснатост и многообразие на образованието.

Държавната политика в областта на образованието се определя от законодателната власт на държавата в съответствие с конституцията на страната и се осъществява от органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление.

Общото образование се разделя на начално, основно и средно образование.

Предучилищно образование би трябвало да получават деца на възраст от две до шест години в учреждения, които дават базово образование. Основната цел на образованието на този етап е да се подпомогне семейството на детето, за да може родителите да стимулират израстването и развитието на детето, като се взима предвид неговата индивидуалност. Детската градина, която дава възможности за получаване на базово образование трябва да социализира децата, да им създава навици за общуване в социална среда и да ги подготви за преминаване към задължителното основно образования. Важно въздействие тези институции трябва да оказват на деца, в семействата на които няма необходимата среда или необходимото разбиране за необходимостта от активно формиране на навици и възпитаване на качества, които са необходими на детето и на обществото. Това предотвратява последващите проблеми в поведението на детето, когато попадне в задължителната социална среда и училището. Често в този етап се налага и активно възпитаване на родителите чрез децата. Именно за това, държавата трябва да отдели сериозен ресурс за повишаване на квалификацията на предучилищните педагози и за отделяне на сериозен ресурс за включвате на максимален брой деца в етапа на базовото образование. Основната форма на обучение на този етап трябва да е предаването а знания чрез различни игри и залагане на матрица на социално поведение.

Основното образование е задължителният общообразователен минимум, получаването на който се осъществява частично в началното училище (1-6 клас), основното училище (1-9 клас) или в гимназии.

Завършването на децата на основно училище е от ключово значение за обществото. Целта на този етап от образованието е децата да придобият базова грамотност по български език и да научат втори език, да имат базови знания по математика, да могат да разбират процесите, които движат обществото, да могат правилно да определят своето място в сложната система на съвременната цивилизация и да имат знания и разбиране на процесите които ги заобикалят и им оказват влияние. Смисълът на тази цел е децата да станат осъзнати граждани на държавата именно на етапа в който придобиват, макар и ограничена наказателна отговорност и възможност да се включат активно на трудовия пазар (16 години).

След завършване на основното училище децата трябва да има няколко избора за продължаване на образованието: да получат общо средно образование в гимназии, да завършат професионално училище със средно образование или просто да получат там професия.

Гимназията подготвя учениците към функционирането им в качеството на съзидателни, разностранно развити, социално зрели и заслужващи доверие, граждани, които имат вече трайни интереси, способности и амбиции в определена сфера на обществения живот и дейност, к които да свържат последващия си образователен път. Учениците, които завършват гимназия би трябвало да продължат своето образование във висши училища, в които да реализират своите заложби и желания за заемане на управленски позиции или за научна и изследователска дейност.

Завършилите професионалните гимназии и получили професия се реализират незабавно на пазара на труда и започват самостоятелната си трудова кариера по познатия модел – чирак, калфа, майстор. Средният специалист е гръбнакът на икономиката и основата на отбраната на страната и е стожер обществото. Това са професионалисти, които си осигуряват от най-ранна възраст трудова заетост и това позволява държавата да спести сериозни социални ресурси и да гарантира предвидимост на развитието на икономическите процеси и благоприятни условия за индустриално предприемачество. Професионалното образование е основата на реалната икономика и то трябва да бъде стимулирано активно от държавата и от държавната политика.

Висшето образование на ниво образователно-квалификационна степен „бакалавър“ има за цел да подготвя управленски кадри за специфични сфери на икономиката и на обещаваните и държавните отношения. Задачата на всеки бакалавър е да има знания за процесите, в областта на която той получава висше образование и умения да управлява ефективно и ефикасно тези процеси.

Студентите, завършили образователно-квалификационната степен „магистър“ трябва да притежават знания и разбиране за сложни и интердисциплинарни социални процеси и да имат способности за тяхното управление на стратегическо нива, с възможност да анализират и модифицират при необходимост.

Завършилите образователно-научната степен „доктор“ трябва да имат способностите и знанията да провеждат научни изследвани, да усъвършенстват модели и процеси, които са обект на техния научен интерес и да внедряват в практика тези иновация, като анализират получените резултати с валидни научни методи.

Както е видно от горното, основният фактор, който трябва да се отчита в държавната политика по отношение на образованието е динамиката на пазара на труда. Тъй като той става все по-гъвкав, променя се не само неговата форма, но и неговото съдържание. Феноменът „икономика на знанието“ налага изменения не само на отношението съм усвояването на нови знания, но и промяна на характера на тяхната използване в практиката.

В рамките на институционалния подход може да определим основните институционални признаци на образованието: изграждане на образци на социално поведения, създаване на символни културни признаци, обобщаване на културните черти на обществото, създаване на кодекс - устен и писмен, идеологизиране на образованието, подчинено на държавните интереси.

От позицията на институционалния подхода, образованието следва да се разглежда като институционални отношения, които се създават и развиват като социални взаимоотношения както вътре в самото образование, така и между него и обществото.

REFERENCES

Banchonhattakit, P., Duangsong, R., Muangsom, N., Kamsong, T., & Phangwan, K. (2015). Effectiveness of brain-based learning and animated cartoons for enhancing healthy habits among school children in Khon Kaen, Thailand. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 27(2), 2028-2039.

Broussard, S. C., & Garrison, M. E. (2004). The relationship between classroom motivation and academic achievement in elementary-school-aged children. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 33(2), 106-120.

Dalacosta, K., Kamariotaki-Paparrigopoulou, M., Palyvos, J. A., & Spyrellis, N. (2009). Multimedia Application with Animated Cartoons for Teaching Science in Elementary Education. Computers & Education. 52(4), 741-748, URL: https://www.researchgate.net/publication/222782857_Multimedia_application_with_animated_cartoons_for_teaching_science_in_elementary_education, (Accessed on 23.07.2021).

Doncheva, J. (2015). *Technological educational environment in primary school*, In: Proceedings of the annual university conference, National Military University, 2015, issue 1, p. 68, (***Оригинално заглавие:*** Дончева, Ю. (2015). Технологична образователна среда в началното

училище, В: Сборник доклади от годишна университетска конференция, Национален военен университет, 2015, брой 1, стр. 68, ISSN 2367-7481).

Gero, A., & Zoabi, W. (2014). Computer animation and academic achievements: Longitudinal study in electronics education. *International Journal of Engineering Education*, 30(5), 1295-1302.

Gorodiska, V. (2015) Role of Cartoons in Moral Education of Senior Preschoolers, Annales Universitatis Maria E. Curie – Sclodowska Lublin – Polonia VOL. XXVIII, (2), 71-80.

Guney, M. (2021). *Information and communication technologies in the pre-school period*, In: CURRENT ACADEMIC STUDIES in EDUCATIONAL SCIENCES, 138-160.

HeyKids channel – https://www.youtube.com/channel/UCJZSTuKzvGWcHVyT0zMxKbw (Accessed on 28.08.2021).

Holliday, D.C. & Grskovic, J.A. (2002). Using Political Cartoons: An Activity for Students of Every Ability.

Ivanova, E. (2017). Formation of the creative potential of the child from early childhood through multimedia and multimedia applications, In: *Design and implementation of developing complexes of creative tasks to increase the creativity of students*, Ruse, ISBN: 978-619-7242-32- 4, (***Оригинално заглавие:*** Иванова, Е. (2017). Формиране на творческия потенциал на детето от ранна детска възраст чрез мултимедия и мултимедийни приложения, В: *Проектиране и реализиране на развиващи комплекси от творчески задачи за повишаване креативността на учащите*, Русе, ISBN: 978-619-7242-32-4).

Jhurree, V. (2005). Technology integration in education in developing countries: Guidelines to policy makers. *International Education Journal*, 6(4), 467–483.

Kitao, K. & Kitao, S. K. (1997). Selecting and Developing Teaching/Learning Materials. *The Internet TESL Journal*, 6(4).

Margaritka official website - https://margaritka.bg/ (Accessed on 28.08.2021).

Nick Jr. channel official website - https://www.nickjr.tv/ (Accessed on 28.08.2021).

Rashkova, L., (2020) „The role of management in the social work “, *SocioBrains*, ISSUE 67, March 2020, pp.41-46, ISSN 2367-5721 (online), www.sociobrains.com, Publ.: Smart Ideas - Wise Decisions Ltd., Bulgaria, (a).

Rashkova, L., *Comparative analysis of the socio-pedagogical activity in the bases of the social system of Bulgaria and Europe*, University Publishing House ‘Bishop Konstantin Preslavski’, Shumen 2020, 127 pp., ISBN 978-619-201-346-2 (б).(***Оригинално заглавие:*** Рашкова, Л., "Сравнителен анализ на социално-педагогическата дейност в базите от социалната система на България и Европа", Университетско издателство "Епископ Константин Преславски", Шумен 2020, 127 с., ISBN 978-619-201-346-2).

Rosmiati, A., Kurniawan, R. A., Prilosadoso, B. H., & Panindias, A. N. (2020). Aspects of visual communication design in animated learning media for early childhood and kindergarten. International Journal of Social Sciences, 3(1), 122-126.

Sagri, M., F. Sofos, D. Mouzaki (2018). Digital Storytelling, comics and new technologies in education: review, research and perspectives, *The International Education Journal: Comparative Perspectives* Vol. 17, No. 4, 2018, pp. 97-112.

Shilpa, S., M. Sunita (2013). A Study About Role of Multimedia in Early Childhood Education, In: *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, Vol. 2 Issue 6.

Steel, P., (2006) MetaExcel (Version 10.0) [Computer software]. URL: http://www.ucalgary.ca/(steel/procrastinus/meta/meta.html, (Accessed on 23.06.2021).

Toledo, A., M., Yangco, T., R. & Espinosa, A., A. (2013). Media cartoons: effects on concept understanding in environmental education. World Journal of Environmental Research. 3(2), 13-32. URL: http://www.world-education-center.org/index.php/wjer/article/view/2555, (Accessed on 23.06.2021).

Vereş, S. & Magdaş, I. (2020). The Use of the Educational Animated Film in Primary Education in Romania. Literature Review. *Romanian Review of Geographical Education*, 9(2), 67-86.

Wijnker, W., A. Bakker, T. van Gog and P. Drijvers (2018). Educational videos from a film theory perspective: Relating teacher aims to video characteristics, *British Journal of Educational Technology,* Vol 0 No 0.